

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕРАПІЇ

КАФЕДРА КЛІНІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Сучасні психологічні практики ведення діалогу щодо ментального здоров'я з клієнтами

Освітній рівень	<u>II (магістерського) рівня вищої освіти / III (освітньо-науковий) рівень</u> (назва рівня вищої освіти)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки / <u>C Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини</u> (шифр і назва галузі знань)
Спеціальність	<u>053 Психологія / C4 Психологія</u> (код й найменування спеціальності)
Освітня програма	Клінічна психологія / Психологія забезпечення ментального здоров'я / Психологія

Розробник: Олена ІНЮТИНА, доктор філософії в галузі психології, доцент кафедри клінічної психології

Робоча програма затверджена
на засіданні кафедр

клінічної психології та соціальної психології

протокол № 10 від 23 червня 2025 року

Завідувач кафедри
клінічної психології

(підпис)

Ірина ЛИСЕНКО
(ім'я та прізвище)

Завідувач кафедри
соціальної психології

(підпис)

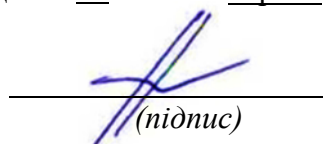
Дар'я ТРОФІМОВА
(ім'я та прізвище)

Розглянуто на засіданні Ради якості вищої освіти

протокол № 5 від 30 червня

2025 року

Голова РЯВО

(підпис)

Наталія ЗАВ'ЯЗКІНА
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Робоча програма освітнього компонента «Сучасні психологічні практики ведення діалогу щодо ментального здоров'я з клієнтами» розроблена на основі Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми освітнього компонента, затвердженої Вченою Радою Київського інституту сучасної психології та психотерапії від 22 лютого 2024 року, протокол №7.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Статус освітнього компонента – вибіркова.

Обсяг освітнього компонента – 3.0 кредити ECTS.

Семестровий контроль – залік.

Мета та завдання освітнього компонента

Метою освітнього компонента є формування наступних професійних компетентностей сучасного психолога: знання законів та підзаконних актів у сфері психології (законодавча основа діяльності психолога); формування навичок толерантного спілкування з клієнтами, використовуючи сучасну клієнт орієнтовану термінологію; принципи та засади сучасної психологічної практики; психологічні тренди та якості сучасного психолога, технології в психології.

Завданнями освітнього компонента є:

- Сформувати системне розуміння законодавчої основи діяльності психолога;
- Сформувати системне розуміння та навички толерантного спілкування з клієнтами, використовуючи сучасну клієнт орієнтовану термінологію;
- Формування навичок розпізнавання неетичної та непрофесійної поведінки для чіткого розуміння власних професійних меж;
- Формування навичок толерантного та професійного повідомлення клієнтів про ризики психічних станів.
- Сформувати розуміння та навчити дотримуватися етичних стандартів у практиці психологічного консультування.

Результати навчання:

1. Пояснювати сучасні підходи до психологічної комунікації та ведення діалогу з клієнтами щодо ментального здоров'я.
2. Аналізувати психологічні, соціальні та культурні чинники, що впливають на готовність клієнтів говорити про ментальне здоров'я.
3. Розрізняти типи діалогів у психологічній практиці (підтримувальний, психоосвітній, консультативний, кризовий).

4. Застосовувати сучасні комунікативні техніки (активне слухання, емпатійне відображення, уточнення, нормалізацію) у взаємодії з клієнтами.
5. Інтерпретувати вербальні та невербальні сигнали клієнта під час обговорення тем ментального здоров'я.
6. Виявляти бар'єри комунікації, стигматизуючі установки та захисні реакції клієнтів у процесі діалогу.
7. Аналізувати кейси психологічної взаємодії з клієнтами щодо ментального здоров'я з позицій сучасних практик консультування.
8. Дотримуватися принципів професійної етики, конфіденційності, недискримінації та чутливості до вразливого досвіду клієнта.
9. Оцінювати межі власної компетенції та доцільність скерування клієнта до інших фахівців.
10. Аргументувати значення якісного психологічного діалогу як чинника підтримки, профілактики та збереження ментального здоров'я.

2. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Структура освітнього компонента

№ теми	Назва розділів і тем	Кількість годин					С.р.
		Всього	Аудит.	у тому числі			
				Лекції	Прак.	Прак. конт./ сем.	
1	Новий закон «Про систему охорони психічного здоров'я та сертифікацію психологів»	12	2	2			10
2	Етичні норми і наслідки їх порушення	17	3	3			14
3	Етика в дослідженнях	3,5	3,5	1	2,5		-
4	Сучасний психолог	15,5	5,5	1	2,5	2	10
5	Толерантне повідомлення клієнта про можливі психологічні особливості	8	2	2			6
6	Толерантне повідомлення дитини про її психологічні особливості	7	1	1			6
7	Новітні тренди в психології	25,5	5,5	1	2,5	2	20
8	Технології в психології. Психологія та соцмережі	1,5	1,5	1,5			
Всього годин		90	24	12,5	7,5	4	66

Зміст освітнього компонента

Лекція 1. Новий закон «Про систему охорони психічного здоров'я та сертифікацію психологів». Закони, що регулюють діяльність психолога. Сертифікація психологів. Література (1-13)

Лекція 2. Етичні норми і наслідки їх порушення. Етичне спілкування з клієнтами. Кейси порушення етичних норм та їх наслідки. Література (1-13)

Лекція 3. Етика в дослідженнях. Наукова діяльність психологів. Дотримання етичних принципів в експериментах та дослідженнях. Кейси порушення етичних норм та їх наслідки. Література (1-13)

Лекція 4. Сучасний психолог. Якості сучасного психолога. Розвиток відповідних якостей в собі. Література (1-13)

Лекція 5. Толерантне повідомлення клієнта про можливі психологічні особливості. Практики повідомлення клієнта про його особливості та ризики діагнозів. Література (1-13)

Лекція 6. Толерантне повідомлення дитини про її психологічні особливості. Практики повідомлення дитини про її особливості за проханням батьків. Література (1-13)

Лекція 7. Новітні тренди в психології. Сучасні течії та тренди в психології та їх використання у власній практиці. Література (1-13)

Лекція 8. Технології в психології. Психологія та соціальні мережі. Вплив технологій на психологію та їх використання у власній практиці. Література (1-13)

Теми практичних (семінарських) занять освітньої компоненти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин практичних	Кількість годин практичних/ контактних/ семінарських
1	Семінар 1. Етичні норми і наслідки їх порушення. Практична задача №1: 1. Детально ознайомтесь з лекцією та презентацією до теми. 2. Знайдіть неетичний експеримент в психології. 3. Опишіть його: 1. Суть експерименту. 2. Які принципи були порушені.	2,5	

	<p>3. До яких наслідків це призвело.</p> <p>4. Хто постраждав від цього експерименту.</p> <p>5. Яких норм треба було дотримуватись, щоб уникнути порушень етики.</p> <p>Завдання оформіть у вигляді презентації (до 10 сторінок).</p>		
2	<p>Семинар 2. Якості сучасного психолога На інтерактивній дошці Міро розсортуй синдроми. Практична задача №2</p> <p>1. Детально ознайомтесь з лекцією та презентацією до теми</p> <p>2. Оберіть ту якість сучасного психолога із презентації, яку би ви хотіли в собі розвивати (або іншу на свій вибір).</p> <p>3. Опишіть чому це важливо, і як ви плануєте це розвивати в собі (якими техніками, вправами, курсами, книгами тощо).</p> <p>Завдання оформіть у вигляді презентації (до 10 сторінок).</p>	2,5	2
3	<p>Практична задача №3. 1. Опишіть тренд у психології із тих, що описані в лекції (або знайдіть інший). Розкажіть чому вам сподобався саме цей тренд.</p> <p>2. Як ви використовуєте його на практиці (або плануєте використовувати).</p> <p>3. Яку користь це принесе вашому клієнту.</p> <p>Завдання оформіть у вигляді презентації (до 10 сторінок).</p>	2,5	2
Разом		7,5	4

Самостійна робота освітньої компоненти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Законодавча основа професійної діяльності психолога</p> <p><i>Завдання 1.</i> Скласти конспект за тематичним планом з використанням теоретичного матеріалу лекцій, презентацій, рекомендованої літератури, самостійно визначених додаткових матеріалів.</p> <p><i>Завдання 2.</i> Опрацювати теоретичний матеріал для підготовки до практичних занять.</p> <p><i>Завдання 3.</i> Систематизувати теоретичний матеріал для складання заліку у виконання 3 завдань курсу.</p>	10
2	<p>Тема 2. Сучасна термінологія та толерантне спілкування з клієнтами</p> <p><i>Завдання 1.</i> Скласти конспект за тематичним планом з використанням теоретичного матеріалу лекцій, презентацій, рекомендованої літератури, самостійно визначених додаткових матеріалів.</p> <p><i>Завдання 2.</i> Опрацювати теоретичний матеріал для підготовки до практичних занять.</p>	14

	<i>Завдання 3.</i> Систематизувати теоретичний матеріал для складання заліку у виконання 3 завдань курсу.	
3	Тема 3. Розуміння власних професійних меж для уникнення неетичної та непрофесійної поведінки психолога <i>Завдання 1.</i> Скласти конспект за тематичним планом з використанням теоретичного матеріалу лекцій, презентацій, рекомендованої літератури, самостійно визначених додаткових матеріалів. <i>Завдання 2.</i> Опрацювати теоретичний матеріал для підготовки до практичних занять. <i>Завдання 3.</i> Систематизувати теоретичний матеріал для складання заліку у виконання 3 завдань курсу.	10
4	Тема 4. Практики толерантного та професійного повідомлення <i>Завдання 1.</i> Скласти конспект за тематичним планом з використанням теоретичного матеріалу лекцій, презентацій, рекомендованої літератури, самостійно визначених додаткових матеріалів. <i>Завдання 2.</i> Опрацювати теоретичний матеріал для підготовки до практичних занять. <i>Завдання 3.</i> Систематизувати теоретичний матеріал для складання заліку у виконання 3 завдань курсу.	12
5	Тема 5. Психологічні тренди та якості сучасного психолога <i>Завдання 1.</i> Скласти конспект за тематичним планом з використанням теоретичного матеріалу лекцій, презентацій, рекомендованої літератури, самостійно визначених додаткових матеріалів. <i>Завдання 2.</i> Опрацювати теоретичний матеріал для підготовки до практичних занять. <i>Завдання 3.</i> Систематизувати теоретичний матеріал для складання заліку у виконання 3 завдань курсу.	20
Разом		66

3. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби та обладнання: екранні (електронні презентації, віртуальні зали для відпрацювання практичних навичок), комп'ютерні (комп'ютери, планшети, освітні платформи, електронні бібліотеки), електронна дошка Міро.

Програмне забезпечення: системне ПЗ (операційні системи, драйвери, електронна дошка Міро), освітні платформи (LMS) для дистанційного навчання, керування курсами (Moodle, Zoom, Google тощо).

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Курс буде викладений у формі лекцій (12,5 год.) та практичних (7,5 год.)/практичних контактних занять (4 год.), організації самостійної роботи студентів (66 год.).

Під час викладання дисципліни використовуються наступні методи навчання: вербальні (лекція, пояснення, бесіда, дискусія), наочні (ілюстрація, демонстрація, приклад), практичні (аналіз кейсів, виконання практичних завдань, індивідуально-практичних робіт, тестів), а також інтерактивні техніки та методики.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання освітнього компонента є:

Методи поточного контролю: Проводиться з метою оцінювання результатів навчання протягом семестру і включає систематичний моніторинг навчальних досягнень здобувачів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у формі виконання практичних завдань, розв'язання кейсів, проходження тестів та активної участі в обговореннях, в обсязі навчального матеріалу, визначеному для кожного заняття.

- *практичні задачі* (у письмовій роботі здобувачу необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язування конкретних задач, психологічних проблем);

Методи підсумкового контролю: Проводиться з метою оцінювання результатів навчання наприкінці семестру, відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку, в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

- *самостійна робота* (оцінюється під час поточного контролю теми),
- *виконання умов академічної дисципліни* (оцінюється під час поточного контролю теми),
- *підсумковий контроль:* це підсумок за результатами виконання 3-х практичних завдань та участі у практичних контактних заняттях.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю:

1. Практичні задачі 1, 2, 3. Максимальна оцінка за виконання практичної задачі становить 30 балів за одне практичне завдання і оцінюється за такими критеріями:

Критерії оцінювання завдання	
26-30 балів	Надані розгорнуті відповіді на всі питання, зазначені в завданні, зроблена презентація
11-25 балів	Надані відповіді на всі питання, але відповіді потребують доповнення
10 балів	Тема розкрита не повністю, виявляється істотне незрозуміння питання
0 балів	Робота не виконана

2. Усна доповідь за презентацією практичного завдання (кожен здобувач може презентувати тільки 1 практичне завдання).

Максимальна оцінка – 10 балів.

Критерії оцінювання усної доповіді	
9-10 балів	Тема розкрита повністю й глибоко. Виступ логічно структурований, чіткий вступ і висновки. Мовлення грамотне, виразне, використано правильну термінологію. Доповідач упевнено володіє матеріалом, аргументовано відповідає на запитання, дотримується регламенту.
7-8 балів	Тема розкрита переважно повно, є незначні неточності. Структура виступу зрозуміла. Мовлення загалом правильне, можливі поодинокі помилки. Матеріалом володіє, але відповіді на запитання не завжди повні.
4-6 балів	Тема розкрита частково, пропущено важливі аспекти. Виступ недостатньо структурований. Наявні мовні та термінологічні помилки. Доповідач читає з аркуша, слабо орієнтується в матеріалі.
1-3 бали	Тема розкрита поверхово або фрагментарно. Відсутня логіка викладу. Значна кількість мовних помилок. Доповідач не володіє матеріалом і не може відповісти на запитання.
0 балів	Доповідь відсутня або тема не розкрита. Повна відсутність розуміння матеріалу.

Форма підсумкового семестрового контролю:

Підсумкова оцінка формується шляхом додавання балів, отриманих за кожен із 3-х практичних завдань (до 90 балів) та участі у контактних практичних заняттях (усна доповідь) (до 10 балів).

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Кількість балів	Максимальна кількість балів (сумарна)
Поточне оцінювання		
Практична задача 1	0-30	30

Практична задача 2	0-30	30
Практична задача 3	0-30	30
Усна доповідь	0-10	10
Всього	0-100	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Для оцінювання результатів навчання застосовується 100-бальна шкала оцінювання.

Сума балів	Оцінка ECTS	Національна оцінка	
		Екзамен	Залік
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	
74-81	C	Добре (в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок)	
64-73	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	
60-63	E	Задовільно (задовольняє мінімальні критерії)	
35-59	FX	Незадовільно (із можливістю повторного складання)	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (із обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	

6. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

1. Панок В. Г., Чаплак О. І., Андрєєва О. В. Основи психологічної практики: теорія та практика : навч. посіб. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2012. URL: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6413/Panok_Chaplak_Andreeva.pdf
2. Славина Н. Психологічне консультування : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський, 2018. URL: <https://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6848/Slavina-N-Psykholohichne-konsultuvannia.pdf>
3. Elliott R., Bohart A. C., Watson J. C., Greenberg L. S. Empathic Counseling: Building Skills to Empower Change. 2nd ed. Washington, DC : American Psychological Association, 2018. URL: <https://www.apa.org/pubs/books/empathic-counseling-building-skills-empower-change>

4. Fromm E. The Art of Listening. London : Constable & Robinson, 1994. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/The_Art_of_Listening
5. Jones R. Practical Counselling and Helping Skills. 7th ed. London : SAGE Publications, 2019. URL: <https://nibmehub.com/opac-service/pdf/read/Practical%20Counselling%20%26%20Helping%20Skills-%20Jones.pdf>
6. Закон №12030 «Про систему охорони психічного здоров'я»
7. Етичний кодекс Української асоціації психологів (УАП)
8. ЕТИЧНИЙ КОДЕКС Української Асоціації Психоаналітичної Психотерапії (УАПП)
9. Етичний кодекс Української Спілки психотерапевтів (УСП)
10. Етичний кодекс Американської психологічної асоціації (APA Ethics Code)
11. Етичний кодекс Європейської федерації асоціацій психологів (EFPA Meta-Code of Ethics)
12. Етичний кодекс Британського психологічного товариства (BPS Code of Ethics and Conduct)
13. Етичний кодекс Канадської психологічної асоціації (CPA Canadian Code of Ethics for Psychologists)